

Ve více než polovině hodnocených vyšších odborných škol nebyli žádní začínající učitelé, což souvisí s aktuální personální situací ve školách. Stejně jako v předchozím období ve zbývajících vyšších odborných školách jejich ředitelé podporovali nejčastěji začínající učitele přidělením mentora (uvádějícího učitele). Většina škol dále využívala k podpoře začínajících učitelů nejčastěji konzultace se členy vedení školy a konzultace s učiteli stejných předmětů. V menší míře byly využívány formální zaškolovací programy, vzájemné hospitace (náslechy) učitelů a vzdělávání v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Pozitivní skutečností je zjištění, že neexistuje škola, která při adaptaci začínajících nebo nových učitelů neposkytovala těmto učitelům žádnou podporu.

Dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků se v hodnocených vyšších odborných školách největší podíl učitelů (64,1 %) zúčastnil studia k prohlubování odborné kvalifikace. Plán dalšího vzdělávání byl sestavován na základě požadavků pedagogů, v souvislosti s nabídkami vzdělávacích akcí a velmi často podle závěrů z hospitační činnosti vedení škol.

6.1.5 Řízení škol ve vyšším odborném vzdělávání

V oblastech koncepčního řízení a pedagogického vedení hodnocených vyšších odborných škol se nejlépe dařila spolupráce s vnějšími partnery. Toto je podpořeno zjištěním, že byla nejlépe hodnocenou oblastí v rámci koncepce a rámce školy úroveň spolupráce s vnějšími partnery u 50 % škol na výborné úrovni a u druhé poloviny škol na úrovni očekávané. Mezi silné stránky hodnocených vyšších odborných škol patřilo zajištění optimálních materiálních podmínek a péče o jejich účelné využívání. Ředitelé hodnocených vyšších odborných škol byli rovněž úspěšní při aktivním vytváření zdravého školního klimatu, v péči o dobré vzájemné vztahy mezi učiteli a studenty, až na výjimky se dobře dařilo ředitelům ve školách vytvářet vstřícné a bezpečné prostředí pro studenty a zaměstnance. Naopak největší nedostatky byly Českou školní inspekcí zjištěny v oblasti aktivního řízení školy, pravidelného monitoringu a vyhodnocování práce školy včetně přijímání účinných opatření, kde byl ve více než 55 % vyhodnocen stav vyžadující zlepšení.

Zjištěné údaje Českou školní inspekcí o vnímání a názorech na kvalitu řízení škol, pedagogické vedení škol a poskytování zpětné vazby ze strany vedení škol ke kvalitě práce učitelů ve vyšších odborných středních školách u učitelů a ředitelů ukazují, že se rozdíl zmenšují a dostávají do souladu. Většina učitelů (72,2 %) vnímá v případě, že jim byla zpětná vazba od vedení školy poskytnuta, velký pozitivní dopad na jejich práci. Pro zbývající podíl učitelů měla poskytnutá zpětná vazba pouze malý nebo žádný pozitivní dopad na kvalitu jejich práce. Zvýšilo se i procento využívaných oblastí, jako jsou vzájemné hospitace a realizace společné výuky, které mají významný vliv na reflexi práce učitele ve třídě, na efektivitu uplatňování funkčních metod výuky s příznivým budoucím dopadem na vzdělávací výsledky studentů.

6.2 Průběh vyššího odborného vzdělávání

6.2.1 Kvalita vzdělávacího procesu

Hodnocení kvality vzdělávacího procesu vychází z celkového zhodnocení hospitací a dalších dokladů průběhu vzdělávání v hodnocených vyšších odborných školách. Pro zhodnocení kvality byly v hospitacích sledovány znaky, které charakterizují cíle a obsah výuky, využití vyučovacích metod a organizačních forem, činnost studentů v průběhu výuky i jejich aktivizaci a také využívání příležitosti k rozvoji některých sociálních a personálních kompetencí studentů.

Celkově hodnocení naznačuje výrazné nedostatky v oblasti vlastního procesu učení, které dobře odráží hodnocení v kritériu „Pedagogové systematicky sledují vzdělávací pokrok každého studenta a při plánování a realizaci výuky zohledňují individuální potřeby studentů“. Přesně polovina hodnocených vyšších odborných škol nedosahuje ani očekávané úrovně. Z uvedeného plyne, že výuka ve vyšších odborných školách není doprovázena poskytováním zpětné vazby v procesu učení studentů, jejich hodnocení nepodporuje vlastní proces učení a vyučující nediferencují výuku. Jak dokládají jednotlivá zjištění níže, je výuka soustředěna pouze na probírání učiva, nikoliv na efektivní učení studentů. Vzhledem k minulým letům i úrovni hodnocení výuky ve středních školách je u vyšších odborných škol patrný trvalý pokles úrovně v této oblasti.

V hodnocených vyšších odborných školách je výuka výrazně častěji zaměřena na dosažení cílů, které si formulují učitelé podle vzdělávacích programů, bez ohledu na skutečné znalosti a dovednosti studentů. Jen v jedné čtvrtině škol byly zohledněny aktuální znalosti, resp. neznalosti studentů. Toto umožní škole vykázat probrání učiva v rozsahu, který si vytyčila ve vzdělávacím programu, ale skutečné znalosti a dovednosti studentů nejsou touto výukou výrazněji ovlivněny. Důsledkem je nižší efektivita výuky s přímým dopadem na nízkou kvalitu vzdělávacích výsledků studentů. Ve výuce dominuje rozvoj znalostí a dovedností, ale jejich průběžné ověřování je zastoupeno výrazně méně často. Také je velmi často opomíjen rozvoj postojových cílů a nejsou k tomu využívány situace, které se přirozeně vyskytují. Daný jev naznačuje promarněnou příležitost k rozvíjení postojové složky kompetencí studenta, čímž se výrazně snižuje jeho